

Molenverhalen

Kees van Heesen

Kees van Heesen (1931) nam in 1956 molen 't Vliegend Hert in 's-Gravendeel over, waar hij met zijn vrouw een maalterij runde.

Ik ben geboren en getogen in 's-Gravendeel, waar mijn vader van 1930 tot zijn pensioen in 1954 burgemeester was. Ik zat op de hbs maar deed niet zo mijn best, dus tenslotte ging ik er

liever af. Toen ben ik bij een zaadhandel gaan werken in Dordt. Op zaterdag werkte ik in de graanmaalterij van De Vlaming, hier in het dorp.

Crossleymotor

Bij De Vlaming maalden ze met zo'n Crossleymotor, dat was prachtig. Die moest je starten met behulp van flessen lucht, dat gebeurde door een oude molenaar. Toen die man een keer ziek was moest ik hem starten, maar het lukte me niet. De flessen waren leeg en de motor liep nog niet. Bij de watertoren hadden ze ook van die Crossley-motoren staan. Precies dezelfde. De machinist kende ik en hij heeft hem toen weer aan de gang gekregen. Later werd ik vertegenwoordiger bij Kluizenaar & In 't Veld, een meelfabriek in Dordt. Die zaten vlakbij de Grote Kerk. Met zo'n eendje ging ik

altijd de boeren af en zo kwam ik ook bij 't Vliegend Hert, daar zat Gerrit Dam toen. Ik hielp hem weleens. Wij konden het goed met elkaar vinden. Gerrit had geen opvolger en zei tegen mij "joh, heb jij geen zin om de boel over te nemen?" Dat heb ik toen gedaan. Dat was in 1956. Ik huurde de molen voor vijftien gulden in de week.

Molenverhalen is een project van Erfgoedhuis Zuid-Holland.

Het *oral history* project Molenverhalen heeft tot doel kennis en verhalen op te tekenen over de poldermolens in Zuid-Holland. Het project wordt mogelijk gemaakt dankzij de provincie Zuid-Holland, Fonds 1818 en het Prins Bernhard Cultuurfonds.

Interview: Ellen Steendam en Jesse in 't Veld

Redactie: Marloes Wellenberg en Jesse in 't Veld

Met medewerking van Lisette Albers en Marion Loomans

© 2019 Erfgoedhuis Zuid-Holland
www.erfgoedhuis-zh.nl

Postadres
Postbus 3092
2601 DB Delft

Contact
T 015 215 43 50
E molenverhalen@erfgoedhuis-zh.nl

Gerrit Dam

Na een tijdje wilde ik de molen liever kopen en toen hebben mijn vrouw Betsy en ik het oude huis gekocht dat ernaast stond. Gerrit Dam woonde daar toen nog. Vanwege dat huis zijn we getrouwd, dus wij zeiden vroeger weleens "wij moesten gaan trouwen omdat het huis leegkwam". Anders waren we misschien nóg niet getrouwd geweest. [lacht]

Gerrit Dam. (Collectie Historische Vereniging 's-Gravendeel)

Gerrit heeft me nog lang geholpen, voor veertig gulden in de week. Hij is gestopt omdat zijn vrouw last van astma had. Dan kwam hij thuis en als hij dan zijn jasje uitklopte, kwam er een hoop meel en stof uit. Dan had zijn vrouw het weer benauwd. Dus ten slotte zei hij "Kees, ik stop er maar mee, daar zit ik dan met al mijn geld, maar mijn vrouw stikt bijna."

Gerrit Dam had vroeger al een oud gezicht. Toen hij een jaar of dertien, veertien was logeerde hij bij familie op een molen in Heerjansdam. Daar is toen een overval gepleegd en hebben ze geld

meegenomen. Toen ze de daders hadden opgepakt moest Gerrit komen, want hij had hun gezichten gezien. Hij moest achter een glaasje kijken of ze het waren, zonder dat ze hem konden zien, maar één van de daders had Gerrit Dam toch herkend. Die man had een schoenenzaak in Rotterdam en zei tegen hem: "joh, als ik vrijkom, dan leef jij niet lang meer." Toen is Gerrit van de schrik grijs geworden. Hij was erg bang, altijd de deuren op slot, bang dat die man nog eens zou komen, maar hij is nooit geweest.

"Ik ga me eigen verschonon"

Als Gerrit zei "ik ga me eigen verschonon", dan trok hij een schoon hemd aan en zat hij met een mesje van alles van zijn arm af te krabben. Wassen onder de douche of zo was er niet bij. Ik heb ook weleens een verhaal gehoord uit de tijd toen Gerrit en zijn vader nog met de wind maalden. Als ze nodig naar de wc moesten en boven waren ging dat niet, want er was geen toilet. Dan deden ze dat op een krant en daar maakten ze een pakketje van en dat gooiden ze op de dijk. Dan kwamen er weleens mensen voorbij die dachten "een pakketje" en die namen dat mee [lacht].

Gerrit was ook ondeugend. Toen ik kwam woonden er nog mensen in het pakhuis. Dat bracht 1,20 gulden per week op. Die vrouw moest de kachel opstoken om te kunnen koken, maar Gerrit legde bovenop de balie weleens een tegel op de schoorsteen. Die kachel wou dan niet trekken en dan rookte het onder in het huis joh! Dan kwam haar man thuis en die schold natuurlijk dat het eten nog niet klaar was. Hij zei "ik zal weleens stoken." Gerrit haalde dan gauw die tegel eraf en dan brandde die kachel wel. Dan kregen ze ruzie en zei die man tegen die vrouw "joh, jij kan helemaal niet stoken!" Die mensen zijn er later uitgegaan.

Dodge Beep

Gerrit Dam had een Dodge Beep om meel weg te brengen, zo'n legerwagen. Die moest je

starten met je voet, net boven het gaspedaal. Dan gleeed je voet er weleens van af en stootte je je scheenbeen. Je moest starten en dan gelijk met je hiel gas geven, anders sloeg hij weer af. Later heeft Gerrit dat ding weer verkocht, want de motorkap was net zo lang als het bakje. Zo'n kort bakje zat erop. Heel vroeger heeft hij ook nog een T-Ford gehad. Daarvan ging het portier altijd maar aan één kant open. Waar de chauffeur zat, de andere kant niet. Bij het oude veer was er zo'n holo (*diepte tussen huizenrij en de weg, red.*) en dan durfde de vader van Gerrit Dam nooit in de auto te blijven zitten. Die was bang dat hij erin zou rijden en er niet meer uit kon. En Gerrit reed al zo langzaam.

Hij vroeg weleens aan mensen van "joh, wil je meerijden naar 's-Gravendeel?" "Nee, ik ga wel lopen, want dan ben ik eerder thuis dan dat ik met jou meega", zeiden ze. Hij was een precies mannetje.

Molen 't Vliegend Hert met op de voorgrond de Dodge Beep van Gerrit Dam. (Collectie Historische Vereniging 's-Gravendeel)

Als je twaalf zakken mocht laden van zeventig kilo, dan laadde hij er geen dertien of veertien. Daar ging hij dan later voor terug, voor die één of twee zakken. Ik gooide die zak er dan gauw bij, maar hij hield zich precies aan wat hij mocht laden. Zijn centen tellen, dat kon hij ook. Als hij een pakje shag onderweg kocht, schreef hij dat ook allemaal op. Ik schreef nooit iets op, dus dat was het verschil.

Toen ik de molen overgenomen had heb ik nog een keer een Chevrolet gehad. Een hele mooie vrachtwagen, met zo'n lange neus. Die hadden zulke dikke portieren. Er reed een keer iemand met mij mee en die zei: "Kees, joh, die auto trekt nog best". Een mens krijgt graag een compliment, dus ik zei "ja, hij doet het prima". Maar toen zei hij "Ik bedoel langs de portieren, dat het tocht." Die portieren sloten zo slecht [lacht].

Molenaarsschool

Ik heb de molenaarsschool gedaan in Utrecht, dat waren landelijke cursussen. We zijn ook een keer naar Wageningen gegaan om praktijk te doen. Eén van de leraren was meneer Hartgerink, dat was een hele beste, een man van de praktijk. Toen ik de molen ging verbouwen om silo's erin te maken en een lier aan de andere kant is Hartgerink hier nog gekomen. Toen heeft hij op een papiertje gezet hoe dat gemaakt moest worden, voor de rest is er nooit een tekening van gemaakt. Die silo's zijn erin gemaakt door Tempelaar uit Wieldrecht.

Op de cursus zat een hele groep jongens. Met Van Beekhuizen uit Beesd ben ik altijd bevriend gebleven. Hij zei altijd tegen mij dat ik het diploma zomaar gekregen heb. Hij zei "joh, ze hadden zo'n medelijden met jou, met de watersnood in '53, dat ze jou je diploma maar gegeven hebben". Hij is vijf jaar geleden gestorven en bij de rouwdienst in de Hervormde Kerk in Beesd heb ik nog verteld dat Henk mij nooit het diploma gegund had [lacht].

Heel die kerk moest lachen natuurlijk. We hebben nog altijd contact met zijn vrouw. In die cursus moest je bijvoorbeeld kalverenvoer of rundveevoer samenstellen. Ik kwam een keer eiwit tekort en toen heb ik vismeel door het kalverenvoer gedaan. Wist ik veel. Dat was helemaal niet goed natuurlijk, dat eten kalveren niet. Daar hebben ze me later vaak mee voor de gek gehouden. Henk van Beekhuizen kwam uit een molenaarsgeslacht en die wist al veel. Voor mij was het allemaal nog vreemd, ik wist dat niet van huis uit. Ik zat maar te rekenen om aan de juiste gehalten te komen.

Toen maalden we nog met stenen. Die stenen lagen binnen en de elektromotor stond in een gebouwtje tegen de molen aan. De aandrijfriem ging zo door de molenmuur heen. Er kwam altijd iemand de steen scherpen. Van Toorn heette hij, dat was een oude molenaar. Ik ging hem altijd halen in Dordrecht, daar zat hij in een tehuis voor ouden van dagen. Hij bleef dan 's middags warm eten en tegen de avond, als hij klaar was, bracht ik hem weer thuis. Wij zorgden dan wel dat de steen open lag, zodat hij gelijk kon beginnen. Hij kon goed scherpen. Aan zijn handen kon je het zien, hij had altijd stukjes kwarts in zijn vingers. Voor Van Toorn was het een uitje en hij verdiende er ook nog wat mee. Hij heeft altijd op een maalterij gezeten hier. Gerrit Dam scherppte ook niet zelf. Hij kon slecht op zijn knieën zitten.

Op een gegeven moment hebben we de stenen weggedaan en is er een hamermolentje gekomen met een heel klein elevator. Zo'n klein putje, waar je een zak in leeg moest gieten. Het schoot allemaal niet op natuurlijk, het was een klein en smal dingetje. Toen is die grote elevator gekomen, die loopt helemaal tot boven in de kap. Dat was nog eens wat. Die ging ook wel eens kapot, maar eer dat gemaakt was, dat was een heel eind hoor! De bakjes zijn weleens vernieuwd. Je moet altijd oppassen. Als je een elevator stilzet dan moeten die bakjes leeg zijn.

Als er nog een hoop graan in die bakjes zou zitten, zou alles onderin de put terecht komen en krijg je hem niet meer aan de gang voordat je heel die put van onderen hebt leeggemaakt.

Later zijn er silo's in de molen gekomen en een grote hamermolen. Ik heb in de loop van de tijd zoveel verbouwd, daar had ik wel een mooi pakhuis voor kunnen hebben [lacht]. Het werkte wel goed hoor. Ik had silo's en twee mengketels in de molen. Dan kon je eerst de één volmalen en dan de andere. In het pakhuis stond een weegschaal. Dan kon ik het voer in zakjes tappen en het gewicht zelf instellen, vijftig of vijftig kilo. Of ik kon hem hoger zetten, dan ging hij zo in de bulkwagen, daar kon tweeënhalve ton in een compartiment. Een heel spul, zeker voor toen.

Pakhuis

In het pakhuis zaten eerst geen deuren. We hebben aan de gemeente gevraagd of we er een paar schuifdeuren in mochten maken, maar dat mocht eerst niet. Dan kwam je zo op de dijk en dat was veel te gevaarlijk. Later heb ik tenslotte toch een vergunning gekregen om die schuifdeuren te maken, want anders heb je er niks aan. In dat pakhuis lag nog een zolder. Die moest eruit, want die was veel te laag. Dat was onder de zolder die er nu nog in zit.

Toen de zolder eruit was, was het pakhuis lekker hoog. Toen ik die bulkwagen gekocht heb, hebben we eerst gemeten hoe hoog de deur was en daar is die bulkwagen toen op aangepast. Hij was altijd net ietsje lager dan andere bulkwagens. Als ik dan ergens ging laden, hadden ze zo'n trechter tot die hoogte en dat was eigenlijk een stukje te kort. Dus toen heb ik zelf een trechter gemaakt en die zette ik dan op de bulkwagen, dan viel het er netjes in. Daar is de deur in de molen ook nog op aangepast, daar hebben ze vijftig tot veertig centimeter bijgemaakt. Op het laatst had ik een kiepwagen. Later hebben we het pakhuis nog wat groter

laten maken. Al eerder was een klein stuk eraan gezet. Dat was al een hele verbetering hoor. Toen later het grotere stuk. De gemeente had liever gehad dat ik alles om de molen heen zou afbreken, dat alleen de molen bleef staan. Maar ja, dan heb je helemaal niks natuurlijk, als je hier zo'n zaakje hebt.

Vroeg beginnen

Het werken in de molen deed ik allemaal alleen. Iedere ochtend ging ik vroeg malen, tegen zessen. Dan had je goedkope stroom, tot zeven uur. De mensen die hierachter woonden waren er aan gewend dat de hamermolen 's ochtends vroeg begon te draaien. Toen er andere mensen kwamen te wonen gingen die klagen. Ze werden er wakker van, van dat malen. Toen heb ik alles waar de hamermolen op stond moeten isoleren, zodat het geluid niet meer naar buiten ging.

bij Speelman uit Overschie of bij Delfia in Delft. Dat waren van die ovalen koekjes. Later hebben ze van die plaatkoek gemaakt. Die moest je in stukjes breken. In het begin zat er vijftwintig kilo in een kistje. Die gingen naar de boer toe maar er zat statiegeld op en die kistjes moest je allemaal weer terugbrengen. Op een gegeven moment zijn ze die in papier gaan verpakken. Dat was veel makkelijker natuurlijk. Dan kon je het afleveren en dan was je overal vanaf. In het begin had je ook overal jute statiegeldzakken. Dan kreeg je weleens ruzie met die klanten. Zoveel zakken mee en zoveel zakken terug. Dat ze zeiden "ik heb veel meer zakken teruggegeven". Om lege zakken zou je nog ruzie krijgen.

Ik verkocht ook voer van Piet Sluis. Op de molen hingen vier reclameborden. Geëmailleerd,

De molen met het aangebouwde pakhuis en de nieuwe woonwijk. (Collectie De Hollandsche Molen)

Het werkte allemaal best. De ene mengketel vol en de andere ketel leeg, zo de bulkauto in. Allemaal varkensvoer en ochtendvoer voor de kippen. Kalverenbrokjes haalde ik bij de fabriek,

mooie borden waren dat. "P. Sluis, kies eieren voor je geld", dat stond er op eentje. Als het voer van Sluis werd gebracht moesten al die zakken van 50 kilo helemaal naar de zolder.

Al die trappen op, en je moest het er weer afhalen ook. Toen de molen gerestaureerd werd mochten de reclameborden er niet meer op. Ik zei “ja joh, dat voer verkoop ik”, maar dat mocht toen niet meer. Kijk, als je nou reclame maakt voor autobanden die je niet verkoopt, dat kan ik het wel begrijpen, maar dat voer van Piet Sluis verkocht ik, dus dat het dan niet meer mocht... Maar ja, dat waren de regels. Die borden heb ik toen aan een boer gegeven, die heeft er een hokje van gemaakt, om kalfjes in te doen.

Fietsen met drie zakken meel

In het begin bracht ik nog een hoop weg met mijn transportfiets. Die staat nog steeds in de molen. Daar heb ik zoveel voer mee weggebracht. Met drie zakken meel voorop fietsen gaat wel, alleen het begin is even moeilijk. Als ik dan ergens aankwam moest er wel een stuk muur of een hek zijn, waar je de fiets tegenaan kon laten gaan. Anders kon je hem niet houden natuurlijk. Fietsen kostte niks en toen ik pas begonnen was moest ik op iedere cent letten natuurlijk.

Op dinsdag en vrijdag gingen we meel brengen naar de Schenkeldijk. Veel mensen hadden nog geen telefoon en geen bel. Als mensen daar voer wilden hebben, bonden ze een witte lap aan het hek vast. Als je langskwam en je zag een lap, dan moest je even langs om de bestelling op te nemen. Vroeger hadden veel mensen geen bel hoor. “Volk”, riep je altijd, als je ergens kwam.

“Ze moeten eerst betalen”

Mijn vrouw Betsy en ik hadden weleens onenigheid. Zij hield altijd de boeken bij en wist precies wat er allemaal betaald moest worden, maar er waren altijd klanten die niet zo snel betaalden. Ik was beter dan mijn vrouw. Vrouwen zijn harder, hè? [lacht]. Dan gaf ik toch het voer maar. Maar die mensen liepen steeds verder op en dan zei mijn vrouw “je moet geen voer meer leveren, ze moeten eerst betalen”. Ik gaf het voer dan toch en mijn vrouw zag dat en dan kregen we onenigheid. Dat was in de tijd dat de rente nog zo hoog was. Je bent jong, zoveel geld heb je niet.

De mengketels en transportfiets in de molen. (Foto D. Scagliola / Collectie Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed CC BY SA 4.0)

Je moet geld lenen voor de zaak en geld lenen voor de voorraad. Als iemand anders jou dan als bank gebruikt en het maar laat, moet je eens kijken hoeveel rente je kwijt bent per maand. Dus daar hadden we weleens discussie over. Betsy van Heesen: "Ik zei altijd, "dan moet je gewoon eerlijk tegen de mensen zeggen dat je zelf ook het geld ergens moet halen. Of dat we de rente eronder mogen schrijven als ze het niet kunnen betalen. Je moet dat gewoon eerlijk bepraten."

Kees van Heesen: Van één klant met een manege stond heel lang een groot bedrag open. Toen hij de manege verkocht heeft hij alles afbetaald. Een paar dagen later kwam hij met een groot boeket bloemen aan voor mijn vrouw, want ze had tegen hem gezegd dat ze wel eens wakker had gelegen van dat bedrag. Het was een hartstikke eerlijke jongen, maar die jongen had het geld vaak ook niet. Als zijn klanten, mensen die paarden bij hem hadden staan, hem niet betaalden, kon hij ook het voer niet betalen. Op een gegeven moment maakte hij alles glad, dus dat was toch mooi. Hij woont nu in Brabant, maar we hebben nog altijd contact met hem.

Zakken sjouwen

We deden alles zelf, mijn vrouw en ik. Kijk, wat je zelf kan doen, dat ga je niet uit handen geven. Dat doe je niet. Als ik met het wagentje het voer wegbracht, zette mijn vrouw met een steekwagentje altijd de nieuwe zakjes klaar voor het volgende ritje. Ze heeft altijd meegeholpen met het sjouwen van die zakjes. Nu heeft ze dikwijls een zere arm of een zere schouder. Dan zegt ze "dat is jouw schuld nog, dat ik vroeger allemaal met zakken gesjouwd heb". Wij hadden vier kinderen en daar moest ze ook voor zorgen natuurlijk. Later hebben we iemand uit Dubbeldam aangenomen. Die kende ik nog van Kluizenaar & In 't Veld en heeft jaren bij ons gewerkt. We hadden ook weleens losse chauffeurs. Als het erg druk was gingen die met de vrachtauto een vrachtje halen bij een

veevoederfabrikant of wegbrengen naar de boeren. Dat waren oproepkrachten.

"Dat huis is van ons geld"

Het huis bij de molen bleek toch wat slecht op den duur. Toen hebben we het af laten breken en een nieuwe bungalow gebouwd. We zijn toen wel klanten kwijtgeraakt, want het is een flink huis. En als het goed gaat, dan gunnen ze het je dikwijls niet. Ze hebben liever dat bij wijze van spreken je huis afbrandt, dan dat het je goed gaat. Er waren klanten die zeiden "Kees, joh, je bent nog wat van plan met dat huis". Verder zeiden ze niks, maar dan gingen ze toch bij een ander voer halen. "Dat huis is van ons geld", zeiden ze dan. Zo kortzichtig waren sommige mensen. We hebben er altijd plezierig gewoond en wonen er nog met plezier. Als het niet meer gaat zullen we er op een gegeven moment uit moeten, maar we blijven zo lang mogelijk zitten.

Varkensklanten

In de jaren vijftig had elk dorp minimaal één maalderij. Hier in 's-Gravendeel waren er drie, concurrentie voor ons natuurlijk. Je had Onderling Belang, die was van een importeur uit Rotterdam. De man die bij mij in de molen kwam scherpen, Van Toorn, was daar ooit molenaar. De zetbaas heette Overdijk. Vroeger zat er een Reedijk op die maalderij, maar die had zoveel schuld bij die importeur dat die de boel toen heeft overgenomen. Zij zijn hier gestopt toen ze Kluizenaar & In 't Veld in Dordt hebben overgenomen. Als er maalderijen stopten kreeg ik er weer klanten bij. Ik had bijvoorbeeld veel klanten in Dubbeldam, daar zat Kluizenaar & In 't Veld vroeger, toen ik daar nog werkte. Zij zijn daar gestopt en toen zijn een hoop klanten naar mij toegekomen. Op den duur was ik de enige maalderij hier.

Er zaten zoveel varkens op 's-Gravendeel. Je kon hier met een vrachtwagen vol varkensvoer zo het straatje rond, want iedereen had een paar varkens. Die had er zes, die acht en die twee keer acht. Nou is het niks meer. Het is

tegenwoordig veel ingewikkelder geworden dan vroeger met het veevoer. Mensen mogen niks meer bij hun huis hebben. Vroeger was dat anders. Door die regeltjes wordt het steeds moeilijker, ook de regeltjes die er zijn voor de samenstelling van het voer. Dus het wordt er niet makkelijker op. Kijk, zo'n grote fabriek heeft vertegenwoordigers, die hebben ervoor geleerd om voorlichting te geven. Die weten precies wat iedere koe kan hebben. Dat gaat allemaal boven onze pet.

Varkensklanten zijn goede klanten. Die heb je het hele jaar door. Kijk, nu voert een boer met koeien ook 's zomers bij, maar vroeger werd er 's zomers aan die koeien niks bijgevoerd. Dus alleen in de winter had je wat aan die klanten. Maar varkens moesten het hele jaar door gevoerd worden. Varkensklanten waren altijd de beste klanten, vooral als ze wat aan die varkens verdienden. Klanten hadden vroeger meestal een maandrekening. Tegenwoordig wordt alles overgemaakt, maar vroeger kwamen ze aan het einde van de maand aan huis betalen. Dan kregen ze een sigaar of een sigaret.

Er was één man, die zat altijd met de sigaren te rollen op de asbak. Als hij geweest was, zat heel de asbak en de tafel onder. Alles stonk dan naar de sigarenrook. Die mensen bleven dan gewoon een avondje uit. Die laatste paar lustten graag een borreltje, dus die kregen altijd nog een borreltje als ze kwamen betalen. Dat had mijn vrouw er ook allemaal bij, dat ze voor koffie en een borreltje moest zorgen. Dat was de gewoonte. Op het laatst ging het allemaal over de bank, dat is wel makkelijk natuurlijk.

Overval

Ik had één grote klant in de Mookhoek, die had elke week een hoop voer. Daar ging ik altijd op vrijdagavond afrekenen en dan ging je om een uur of half tien in het donker naar huis met zeventhonderd of achthonderd gulden in je zak. In die tijd is er een keer een eierhandelaar of iemand die melkgeld rondbracht overvallen. Al

dat geld weg. Dat waren hele bedragen toen. Toen ben ik toch bang geworden. Ik liep altijd in het donker, altijd dezelfde tijd. Toen heb ik tegen die klant gezegd "joh, ik breng de rekening voortaan wel mee als ik met de vrachtwagen kom door de week, dan valt het niet zo op."

We hadden ook een klant hier aan de dijk, die was van zo'n zware kerk. Die kwam op zondag altijd voorbij lopen. Als ik hier op zondag lekker voor het huis in m'n korte broek zat dan gingen we altijd even naar binnen rond de tijd dat hij voorbij zou komen. Dan gaf je geen aanstoot, als hij in zijn zwarte pak naar de kerk toe liep. Het staat in de Bijbel, dat je geen aanstoot mag geven, dus dat deed je dan niet. Dat is nu allemaal veranderd, hè?

Restauratie en verkoop

De molen is eind jaren '60 gerestaureerd, door molenmaker Gerrit Dirkse uit Mijnsheerenland. Hij had een knecht die heette Drikus Dirkse, een hele dikke man maar wel een vakmannetje. Ingenieur De Kramer van de provincie kwam ook kijken, die wist het ook allemaal goed hoor. Bij een andere restauratie kwam molenmaker Van der Loo uit Kethel. Die molenmakers gingen tussen de middag altijd hun brood opeten aan de overkant hier, daar zat een tuinder die ook uit het Westland kwam. Dan konden ze daar oude verhalen ophalen. Die mensen waren erg christelijk en lazen dan ook hele stukken uit de Bijbel, dus het duurde meestal lang eerdad ze weer terug waren. Weinig uren dat er gearbeid werd, maar het waren wel vakmensen. In 2008 heb ik de molen verkocht aan een woningstichting. Daar was ik heel blij mee.

Ik had al vaker geprobeerd de molen aan de gemeente te verkopen, maar die hadden er geen gulden voor over. Toen zijn ze wezen taxeren, maar het bedrag viel eigenlijk tegen. Zij wilden ook het huis hebben, maar omdat het een bedrijfswoning was, kregen we daar ook

Tijdens de restauratie van 1991/92.
(T. Ploegers, collectie Dordrechts Museum,
CC BY SA 4.0)

maar weinig voor. Dus toen zijn we maar blijven zitten en heeft de woningstichting alleen de molen gekocht. Ik was verschrikkelijk blij dat ik die molen kwijt was. Kijk, toen ik dat zaakje nog had kon ik het afschrijven, maar op dat moment had mijn zoon de handel overgenomen en was de molen privé. Die verzekering en het onderhoud, dat viel hard.

Later is die woningstichting gefuseerd en kwam er een stichting voor de hele Hoeksche Waard. Ik kwam weleens op dat kantoor als ze vragen hadden. De man die over de molen ging nam het mij hoogst kwalijk dat ik hem verkocht had aan de woningstichting. Hij zei: "dat had u nooit moeten doen, want nou wij zitten met de lasten." Ja, dat wist ik ook wel. Ik zei "ja, ik zat eerst met de lasten en nou zitten jullie ermee." [lacht] Dat vonden ze niet zo leuk. Toen die Rotterdamse woningstichting zo'n schip kocht (*S.S. Rotterdam, red.*) en dat miljoenen kostte hebben ze gezegd dat woningstichtingen alleen nog maar huizen

mochten hebben. Toen hebben ze de molen afgestoten. Ze hebben hem wel moeten laten restaureren, dat was de voorwaarde van de molenstichting om de molen over te nemen. In het pakhuis zouden appartementen komen, maar daar was helemaal geen liefde voor dus dat hebben ze aan iemand anders verkocht.

"We hebben het altijd goed gehad aan het dijkje"

We hebben altijd hard gewerkt. 's Ochtends vroeg beginnen en 's avonds als je binnen was, had je altijd nog de administratie. Betsy van Heesen: "Toen wij gestopt waren, zei ik tegen de jongste dochter: 'nou kan ik eindelijk ook eens met mijn armen over elkaar gaan zitten.' Want je was altijd bezig. Je hebt ook je gezin en alles. En dikwijls, als de klanten kwamen en je man was weg, dan was het de klanten helpen als ze wat kwamen halen, plus de boekhouding. Toen zei mijn dochter: 'ja, mam, dan ben je wel laat.'" [lacht]

Kees van Heesen: De handel is van lieverlee overgegaan naar mijn zoon Kees. Hij heeft de zaak van Reedijk in Maasdam overgenomen en de naam Gebroeders Reedijk gewoon gehouden. Hij heeft daar de oude maalterij afgebroken en twee mooie nieuwe schuren gebouwd maar het verder gehouden zoals het is. Mijn klanten zijn allemaal naar Kees gegaan.

Ik heb nog twee broers, die wonen allebei in Dordt. Eentje is ver in de negentig, de ander is pas honderd geworden. Vorig jaar is zijn rijbewijs nog verlengd, voor vijf jaar! [lacht] Ik ga er regelmatig naar toe. Dan zegt hij: "joh Kees, kijk eens of de auto nog starten wil." Hij heeft altijd in het buitenland gewoond, in Luxemburg en in België. We hebben altijd goed de kost kunnen verdienen. Toen we hier kwamen wonen waren we veruit de jongsten. Een jaar of 25, 26. Nou zijn wij de oudsten. We hebben het altijd goed gehad hier aan het dijkje. We zijn getrouwd in 1957 en houden het al ruim zestig jaar vol, dus dat valt niet tegen! [lacht]